

EIKENHAKHOUT

EEN FIETSTOCHT VOL HISTORIE
ROUTE 38 km

Een heerlijke fietstocht vol historie over de oude hakhoutcultuur die in deze omgeving veel zichtbare sporen heeft achtergelaten. Onderweg komt u langs bijzondere hakhout percelen, oude hakhout stoven en natuurlijk de prachtige Vecht die een belangrijke rol heeft gespeeld bij het transport van eek.

Deze route is gemaakt door Landschap Overijssel.

20
24

Eikenhakhout

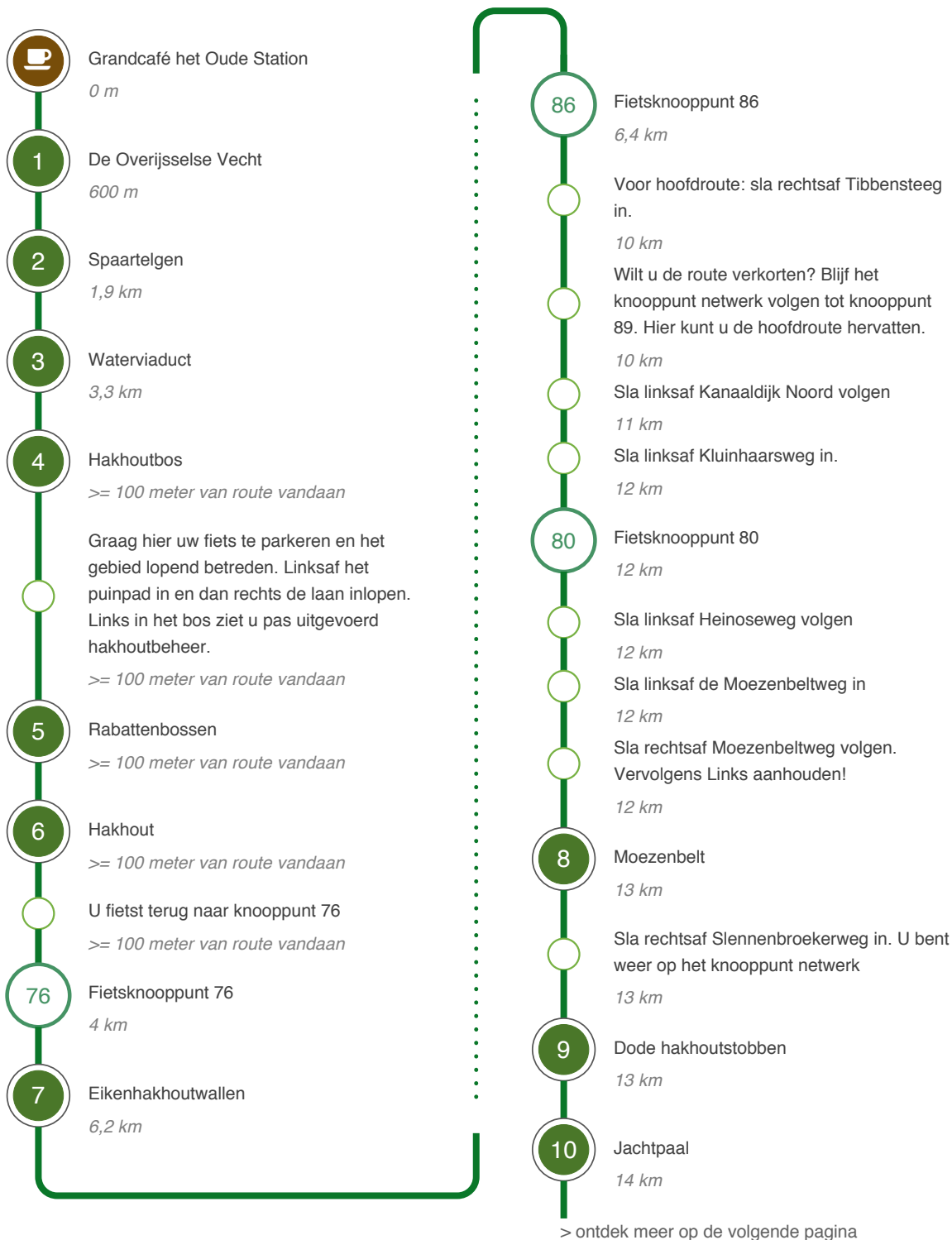
Een fietstocht vol historie

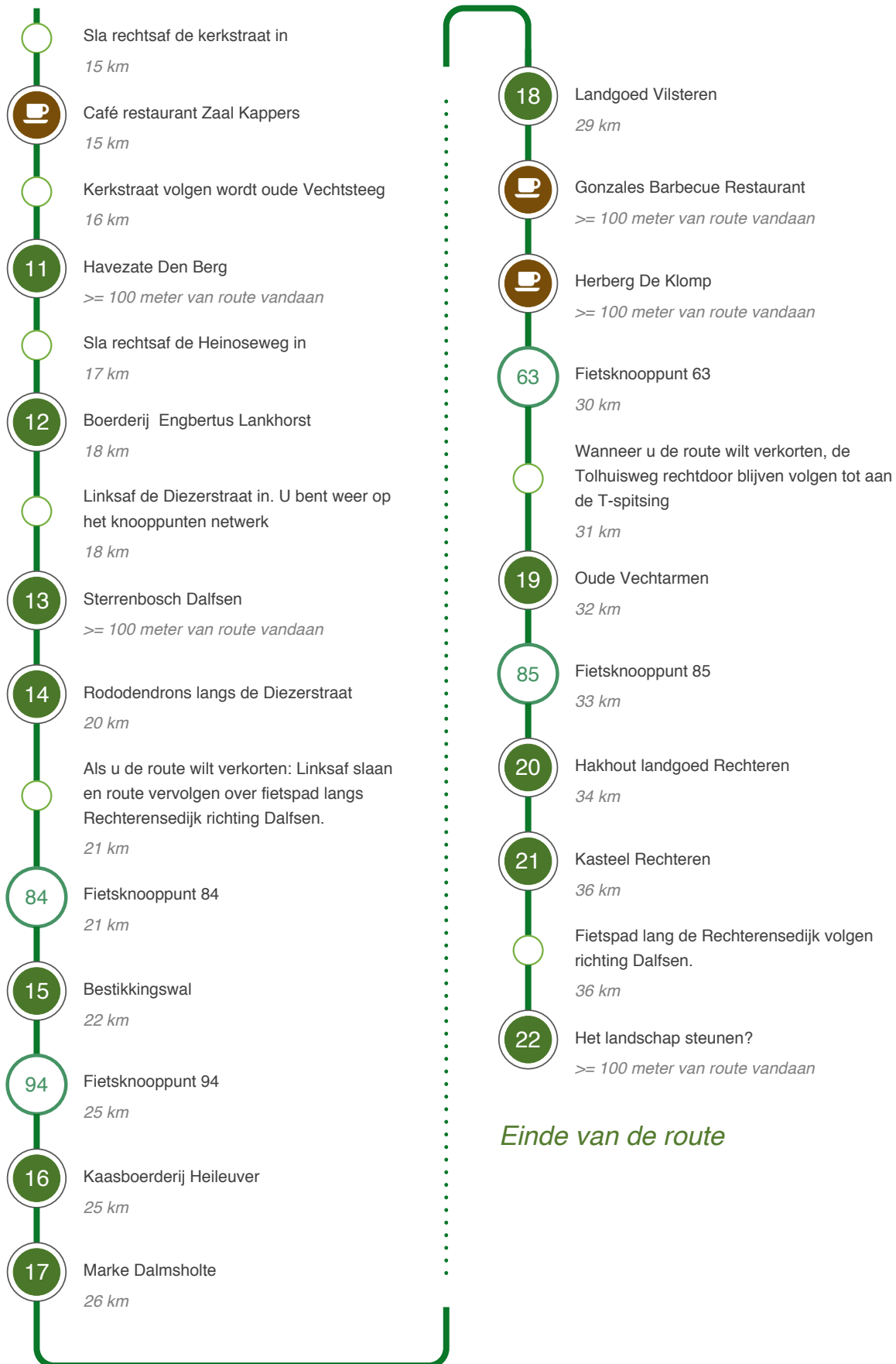
Eikenhakhout

Hoe kom ik bij het startpunt?

Startpunt: NS station Dalfsen, Stationsweg 4, 7722 HA Dalfsen. Hier is ook een ruime gratis parkeergelegenheid en horeca/toilet-voorziening. Voor openingstijden zie: www.hetoudestation.nl

Vervolg route

Einde van de route

Eikenhakhout

38 km

Grandcafé het Oude Station

Gelegenheid voor koffie/thee, een maaltijd en toiletgebruik. Vanaf onze locatie starten deze wandelroute-apps van Landschap Overijssel: Uniek Dalfsen: op avontuur (1) en (2) en "Dalfsen-Ommen: unieke plekjes". Meer weten, welkom! Zo ook de fietsroute-app "Uniek Dalfsen: Vechtgezichten".

<http://www.hetoudestation.nl/> (Grandcafé Het Oude Station)

1

De Overijsselse Vecht

Los en laadplaats in de Vecht

U fiets hier langs de oude los- en laadplaats van waar honderdduizenden stuks Beentjeshout, bosjes en duizenden mudden eek zijn verscheept naar Zwolle. Om daar verder verhandeld te worden.

Veerhuis Nierveer / Kleine Veer

Iets verder op de dijk staat een oud veerhuisje. Deze wordt Nierveer of Kleine Veer genoemd. Dit kleine veer is de tegenhanger van het grote veer, die wat oostelijker langs de vecht stond, op de plek waar nu ongeveer de rotonde ligt.

Spaartelgen

Spaartelgenbos

Je fietst hier langs een spaartelgenbos. In dit bos is jarenlang hakhoutbeheer toegepast. De oude stobben liepen telkens weer uit en wanneer de staken na 7 tot 12 jaar dik genoeg waren werd het hout geoogst.

Oude stobben

Nadat men is gestopt met de houtoogst zijn de oude stobben uitgegroeid en is dit spaartelgenbos ontstaan. De bomen die je hier ziet lijken nog niet zo oud, maar schijn bedriegt. De voet van de boom kan wel degelijk al vele honderden jaren oud.

Waterviaduct

Waterviaduct Emmertochtsloot

Het hoge water van de Emmertochtsloot gaat hier middels een viaduct onder de lage wetering door. Deze waterstromen zijn gescheiden van elkaar om verdroging in het stroomgebied van de Emmertochtsloot tegen te gaan.

Emmertochtsloot

De Emmertochtsloot slingert zich door het gebied waar ooit een zijtak van de Vecht stroomde. De loop ervan is met behulp van historische gegevens vastgesteld en uitgegraven.

Waterbeheer

Bij de Vecht is een gemaal geplaatst dat in tijden van droogte de agrarische gronden van water voorziet. In de afgelopen jaren is er veel aan waterbeheer gedaan in en rond de Emmertochtsloot. Zo is er waterberging gerealiseerd en zijn er 3 vistrappen gerealiseerd.

Hakhoutbos

Eikenhakhout

Rechts zie je een oud eikenhakhoutbos. Vanaf de late middeleeuwen was eikenhakhout meestal gemeenschappelijk eigendom. Omwonenden gebruikten het voor allerlei doelen, van brandhout tot leerlooien.

Geliefd

In de 19e eeuw was eikenhakhout zo geliefd dat men percelen met eiken beplante om er hakhout te telen. Het eikenhakhoutbos leverde rijshout voor bakkers, rookhout voor de palingrokerij en brandhout voor de grote steden in het westen.

Eekschillers

Hakhout leverde ook 'eek', de schors van de eik. Eek was waardevol omdat het looizuur bevat waarmee dierenhuiden tot leer konden worden geloid. Eeuwenlang was het eikenhakhout daardoor in trek bij 'eekschillers'.

Geldersen

De eekschillers, die vaak uit Gelderland afkomstig waren en daarom 'Geldersen' werden genoemd, trokken naar de eikenhakhoutgebieden en oogstten de eikenstammetjes. Die werden op maat gehouwen en van de bast ontdaan.

Run

De schors werd in molens vermalen tot 'run', een natuurlijke looistof die door de leerlooiers in de omgeving en onder meer in Noord-Brabant werd gebruikt. Door de toepassing van chemische stoffen werd de run overbodig en verdween de eekschillerij.

Rabattenbossen

Rabatten

Greppels afgewisseld met hogere stroken grond met daarop bomen. Een bijzonder gezicht als je er langs loopt. Het is een typisch rabattenbos. De grond uit de greppels werd gebruikt om het rabat mee op te hogen.

Houtproductie

Met het rabattenbos probeerde de mens droge stroken te verkrijgen waarop dan de bomen, vaak naaldbomen, eiken of populieren voor de houtproductie, geplant werden. De greppels zorgen voor de ontwatering.

Eikenboompjes

Hier zijn in de oude vochtige hooilanden om de paar meter greppels gegraven. De grond uit de greppels werd op wallen gegooid, waar men eikenboompjes plantte. Dit werd gedaan omdat het eikenhakhout meer opbracht dan het hooien van de vochtige hooilanden.

Hakhout

Hakhout

Hier zie je een perceel eikenhakhout. Elke boomsoort heeft zijn eigen oogstcyclus. Voor een eik is dat om de 15 jaar. Het hout dat men hier oogstte, werd voor verschillende doelen gebruikt. Het diende als brandhout, werd gebruikt in ovens en er werden bezems van gemaakt.

Eekschillers

Eikenhout werd vooral aangeplant voor de leerlooierij. Eekschillen is het verwijderen van de schors van de eik. Dit gebeurde in het voorjaar, als de sapstroom van de wortels naar de takken op gang komt.

Leer looien

De 'losgeklopte' eikenschors werd gebruikt voor het looien van leer. Naar schatting is zo'n 70% van de eikenbossen in Overijssel met dit doel aangeplant.

7

Eikenhakhoutwallen

Eikenhakhoutwallen

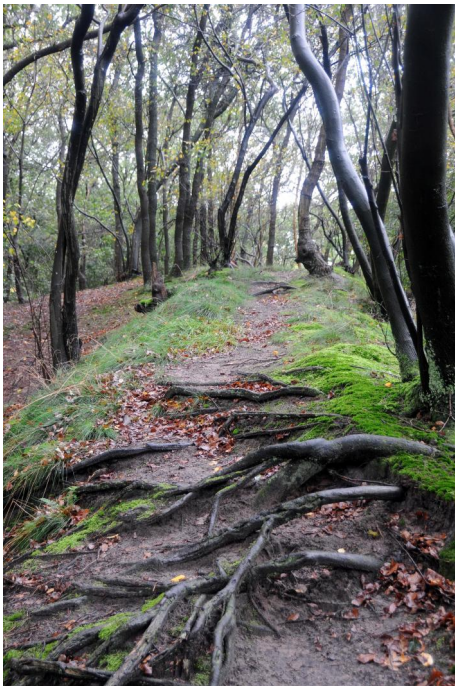
U komt langs nog zeer goed zichtbare oude hakhoutwallen. Met name vogels maar ook andere flora en fauna vind je terug in de houtwallen en op de oude stoven. O.a. de Vlaamse gaai eet graag de eikels.

8

Moezenbelt

Moezenbelt

Rondom de akkers werden vroeger takken rillen of wallen aangelegd. Deze wallen beschermden de akkers tegen wind en opwaaiend zand. Zo bleef de akker vruchtbaar en geschikt voor landbouw. Deze wallen worden ook wel stuifwallen genoemd. Hier zie je zo 'n stuifwal ook wel Moezenbelt genoemd.

9

Dode hakhoutstobben

Dode hakhoutstobben

Een stobbe, ook wel boomstronk of boomstomp genoemd, is een afgezaagde stam of tak van een plant. Deze ontstaat na het snoeien of kappen. Sommige planten lopen weer uit, zelfs als deze tot op de grond is afgezaagd. Is de stobbe dood, dan gebeurt dit niet.

10

Jachtpaal

Jachtpaal

Deze Bentheimerzandstenen paal staat hier als baken van het jachtterrein van landgoed Den Aalshorst. Op deze wijze werd de omvang van het jachtterrein aangegeven.

Café restaurant Zaal Kappers

Café restaurant Zaal Kappers. Voor openingstijden zie: <https://www.grandcafe-kappers.nl/>

<http://www.kappers-horeca.nl>

Havezate Den Berg

Den Berg

Landgoed Den Berg is een van de grotere landgoeden in de omgeving van Dalfsen. Over het landgoed loopt de op één na langste zichtlaan van Nederland. Van noord tot zuid is de laan meer dan 3,5 km lang.

Eikenhakhout

Op het landgoed is veel hakhout aanwezig. In de tijd van de eikenhakhoutproductie waren deze landgoederen dan ook grote

spelers in het veld. Ab Goutbeek heeft hier een boek over geschreven: 'Eikenhakhout langs de Vecht', een boek over de geschiedenis van eikenhakhout.

<https://www.landgoedereninoverijssel.nl/landgoed-detail/den-berg.html> (Meer informatie)

Boerderij Engbertus Lankhorst

Engbertus Lankhorst

Engbertus Lankhorst was een boeren zoon die in de jaren 1815 - 1823 eikenhakhout percelen opkocht en kapte. Met het verdiende geld heeft hij deze boerderij kunnen kopen.

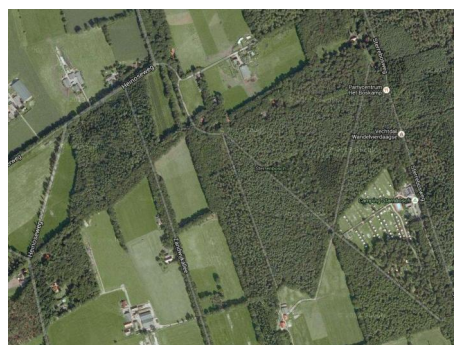
Het Engelse werk

Direct naast de boerderij van Engbertus Lankhorst is een park, het 'Engelse Werk', aangelegd door landgoed Den Aalshorst. Een park geheel in Engelse stijl met slingerende paden, waterpartijen en bijzondere bomen.

Sterrenbosch Dalfsen

Het Sterrenbosch

Hier iets verder in het bos ligt Het Sterrenbos. In 1678 kocht de Zwolse burgemeester Jacobus Vriese van de erfgenamen van Rechteren en Millingen een deel van hun gronden, waaronder een zandverstuiving die een bedreiging vormde voor zijn land.

Burgemeester Vriese liet twee evenwijdige 'stikken' aanleggen, die zich ontwikkelden tot zandwallen die behalve 'stikken' ook wel 'Friesche wallen' werden genoemd. Tussen de twee stikken liet hij een sterrenbos planten.

Camping Starnbosch

Exact in het lengte van de oost-as van het sterrenbos staat een Saksische boerderij. De Saksische boerderij staat er naar schatting sinds de 17e eeuw en is tevens ingetekend op de eerste kadastrale kaart van Dalfsen uit 1832.

Sinds 1961 is hier een camping ontstaan met de naam Het Boskamp. In 1985 is de historische naam van de boerderij in ere hersteld en is de naam van de camping veranderd in camping Starnbosch.

Rododendrons langs de Diezerstraat

Rododendrons

In de crisis van de dertiger jaren werden met steun vanuit de overheid op verschillende plaatsen in Nederland rododendrons aangeplant. Dit werd gedaan om de kwekers van Boskoop te ondersteunen. Ook langs de Diezerstraat in Dalfsen zijn in die tijd rododendrons aangeplant. Hier tref je dus exemplaren van zo'n 80-jaar oud. Wanneer ze in bloei staan is het een prachtig plaatje.

Overtollig

Daarnaast was er een plan om de overproductie van de Boskoopse Kwekers weg te werken. Dat beoogde de overtollige planten, waaronder rododendrons en azalea's, over te brengen naar een nieuw te stichten Nationaal Park op de Veluwe. De uitvoering daarvan is nooit tot stand gekomen.

Bestikkingswal

Bestikkingswal

Parallel aan de verkeersweg ziet u een oude bestikkingswal ook wel 'moezenbelt' genoemd. Al vanaf de middeleeuwen gebruikten de boeren heideplaggen als strooisel in hun potstal en schaapskooi. De met mest doortrokken plaggen werden vervolgens als mest op de akkers gebracht.

Zandverstuivingen

Door het plaggen van de heide ontstonden er op kleine schaal zandverstuivingen, die een bedreiging vormden voor de akkers. Om deze zandverstuivingen tegen te gaan, werden er in de marke regels opgesteld waaraan de boeren zich moesten houden.

Takken steken

Zo moest de grond waar heide geplagd was, ingezaaid worden met zandhaver en in de zomer moest men rondom de akker takken met bladeren steken om het stuivende zand op te vangen.

Dit zand verzamelde zich tussen de takken met daaraan het dorre blad en werd zo een walletje van zand. Zo kon zich na jaren een metershoge wal ontwikkelen, de zogenaamde bestikkingswal. Op deze wal karakteristieke eiken (foto).

16

Kaasboerderij Heileuver

Kaasboerderij Heileuver

Kaasboerderij Heileuver maakt kaas van de melk van Frisian-Holsteiner koeien. De melk wordt verwerkt tot naturel- of kruidenkazen die o.a. in de boerderijwinkel worden verkocht. Kijk voor proeverijen, openingstijden e.a. op de website:

<http://www.heileuver.nl> (Kaasboerderij Heileuver)

17

Marke Dalmsholte

Zandgrond en woeste grond

Hier bevinden we ons op de rand van de hoge zandgronden met wallen van eikenhakhout en drassige, woeste gronden van de gemeenschappelijke marke Dalmsholte.

Landgoed Vilsteren

Eikenhakhout op landgoed Vilsteren

Hier fiets u langs uitgestrekte zandruggen die beplant zijn met eikenhakhout. Deze zandruggen horen bij het landgoed Vilsteren. Op de foto (2007) een van de monumentale bomen op het landgoed Vilsteren.

Landgoed Vilsteren

Landgoed Vilsteren is ruim 1035 hectare groot. Het landgoed is sinds 1850 in handen van de familie Cremers. Het dorpje Vilsteren behoort in zijn geheel tot het landgoed. De huizen en boerderijen die op het landgoed staan, zijn te herkennen aan de donkergroen-lichtgele luiken, het wapen van de familie Van Vilsteren.

<http://www.landgoedvilsteren.nl/> (Meer informatie...)

Gonzales Barbecue Restaurant

Gonzales Barbecue Restaurant. Voor openingstijden zie:

Herberg De Klomp

Herberg De Klomp of restaurant 'De Nieuwe Ruif'.

<http://www.herbergdeklomp.nl/> (Herberg de Klomp)

Oude Vechtarmen

Oude Vechtarm met rabatten

Fiets je hier door de bossen en het landschap, je ziet op verschillende plaatsen nog de oude rivierarmen van de Vecht. Kijk vooral even op de dijk! Op de lage gronden langs de Vecht zijn ook rabatten aangeplant met eikenhakhout.

Hakhout landgoed Rechteren

Hakhout op landgoed Rechteren

Landgoed Rechteren speelde een belangrijke rol bij de productie van hakhout. Veel van de eikenbossen op dit landgoed zijn oude hakhoutpercelen. Van deze percelen is jarenlang hout geogst.

Kasteel Rechteren

Kasteel Rechteren

Temidden van het 1225 hectare grote landgoed Rechteren staat kasteel Rechteren. Dit is verreweg het belangrijkste en mooiste historische bouwwerk in de gemeente Dalfsen.

Middeleeuws

Kasteel Rechteren is de enige van de middeleeuwse kastelen in Overijssel waarvan ondanks belegering, ontmanteling en ingrijpende verbouwingen, belangrijke delen zijn overgebleven, namelijk de toren en de woonvleugel.

Graven Van Bentheim

Vanaf de stichting tot begin 14e eeuw was het kasteel eigendom van de graven van Bentheim. In 1315 kwam het tijdelijk in bezit van Herman van Voorst en daarna via vererving bij de Van Heeckerens, die zich later Van Rechteren noemden. Het kasteel is nu nog in hun bezit en wordt door hen bewoond.

Markante bewoners

Enkele markante bewoners van kasteel Rechteren waren: Adolf Hendrik van Rechteren (1656-1731), Jacob Hendrik van Rechteren Limpurg (1831-1878), Adolph Reinhard Zeger graaf van Rechteren Limpurg (1909-1962) en diens dochter Elisabeth Marguerite Carola gravin van Rechteren Limpurg (1938-2016).

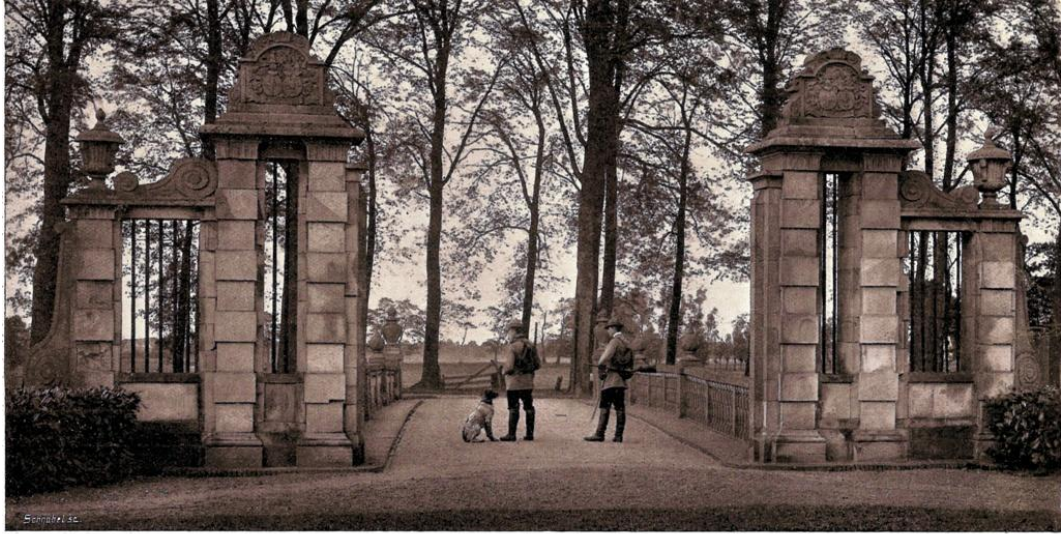

Foto Aug. F. W. Vogt.

ENTREE VAN HET KASTEEL RECHTEREN.

Het dagblad de Stentor mocht een kijkje nemen op kasteel Rechteren en schreef daarover op zaterdag 29 oktober 2016 een artikel. Via de link leest u meer over Christiaan Graaf van Rechteren Limpurg en zijn gezin.

<http://www.verhalenbank.nl/items/show/40616> (De dolle jager van Dalfsen...)

22

Het landschap steunen?

Landschap Overijssel

U bent op deze route hopelijk kunnen genieten hoe mooi het landschap is. Dat blijft het helaas niet vanzelf. Landschap Overijssel zet zich in voor het mooi houden en maken van Overijssel. Daar is uw hulp hard bij nodig!

Help mee en wordt donateur!

Help mee bij de bescherming en ontwikkeling van het landschap in Overijssel en het onderhoud van wandel- en fietsroutes, zodat je kunt blijven genieten van dit mooie, afwisselende landschap!

<https://landschapoverijssel.nl/help-mee/doneer>
r (Doneer of wordt donateur)

Voor donaties verwijzen we u graag door naar onze website.

